

PARS PRIMA.

LOGICA.

Logica, a voce græca *λόγος*, *verbum* seu *sermo*, sic dicta, quia mentis operationes et verba quibus exprimuntur dirigit, vocari potest, quoad vim nominis disciplina sermocinatrix.

Dialectica quoque nuncupatur, a dialogis quos inter se habebant logici, interrogando, respondendo, objiciendo et solvendo; qui dicendi modus a Platone aliisque magni nominis philosophis usurpatus est.

Duplex distinguitur logica, naturalis scilicet et artificialis. Logica *naturalis* est facultas quam habemus a natura cogitationibus nostras ad verum juxta aliquem ordinem dirigendi. Sic rustici et artifices in multis sæpe optime ratiocinantur.

Logica *artificialis* est cognitio regularum quibus hæc facultas dirigitur et perficitur, et definiri potest: Scientia mentis operationes dirigens, tum in studio, tum in manifestatione veritatis.

1° Dicitur *scientia*, quia, ex principiis certis proficiens, demonstrat quod docet: est simul ars, si spectetur ut exercitium ratiocinandi et argumentandi. Quia tamen logici eam sub priori respectu considerant, vocem *scientia* voci *ars* præferendam esse duximus.

Dicitur 2° *mentis operationes dirigens*: per illas voces logica a cunctis aliis scientiis et artibus secernitur.

Dicitur 3° *tum in studio, tum in manifestatione veritatis*; quæ voces finem logicæ modo generali exprimunt.

A multis logica definiri solet *ars cogitandi*; sed illa de-

finitio, brevissima quidem, prima conditione ad legitimam definitionem requisita, videlicet claritate, gaudere non videtur; non clare enim percipitur quid significet vox *cogitandi*, nisi explicetur. Nostra igitur definitio convenientior videtur.

Cogitationes nostras attente considerantibus patet aliud esse objecta simpliciter nobis repræsentare; aliud quidquam de illis pronuntiare; aliud cogitationes ex aliis cogitationibus deducere, et aliud eas ordinare. Unde logica in quatuor dividitur dissertationes, quæ de idea, de judicio, de ratiocinio et de methodo tractant: quinta additur, de existentia et motivis certitudinis.

DISSERTATIO PRIMA.

DE IDEA.

Idea, a voce græca *εἶδος*; *video*, derivatur. Considerari potest prout est in mente, vel prout extra mentem profertur. Duplex igitur dissertationis erit caput.

CAPUT PRIMUM.

DE IDEA PROUT IN MENTE EXISTIT.

Idea prout in mente existit, seu ratione sui generatim spectata, et latiori sensu sumpta, definiri solet: Mera alicujus objecti repræsentatio existens in mente. Dicitur 1° *mera*, id est, *simplex* repræsentatio; quia nihil affirmat aut negat de objecto. Dicitur 2° *repræsentatio alicujus objecti*; ubi enim aliquod objectum percipimus, illud quodam modo in mente nostra fit præsens, non tamen semper sub imagine corporea; multa siquidem percipimus objecta pure intellectualia quæ sub nulla imagine repræsentari possunt, qualia sunt: v. g. cogitatio, affirmatio, negatio, etc. Hic non attingimus modum quo in